

ಪ್ರಥಮ ಪ್ರದರ್ಶನ ೮-೧೦-೨೦೦೯, ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಪಾತ್ರಪರಿಚಯ

ಬಾಲಕಿ ವಿದ್ಯಾವತಿ	: ವಸುಧಾ ಎಸ್.
ವಿದ್ಯಾವತಿ ತಾಯಿ	: ನಂದಿನಿ
ವಿದ್ಯಾವತಿ	: ದಿವ್ಯ ಟಿ.
ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್	: ಶ್ವೇತಾ
ಬಾಲಕ ಭಗತ್ ಸಿಂಗ್	: ವರ್ಷಿತ
ಭಗತ್ ಸಿಂಗ್	: ಕಾವ್ಯ
ಶಿವರಾಜ್	: ಮಾನಸ ಎಸ್. ಪುಟ್ಟ
ಪ್ರತಾಪ್	: ರಕ್ಷಾ ಪೈ
ಗುಂಪು	: ಪನ್ನಗ ವಿ., ಸ್ಮಿತಾ ಎಸ್. ಪಾಟೀಲ್ ಚೈತ್ರಾ ಬಾಬು ಎಸ್., ಸುಮ ಎಂ., ರಂಜಿತಾ ಶಿವಣ್ಣ, ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕೆ. ಮೂರ್ತಿ, ಸುಶ್ರೀತಾರಾಜ್, ಸಿಂಧು ಎಸ್. ಕೌಶಿಕ್

ನೇಪಥ್ಯ

ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆ	: ಆಟೋ ವಿಶ್ವನಾಥ್
ವೇಷಭೂಷಣ	: ಶ್ರೀರಾಜೇಶ್ವರಿ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರ
ಪ್ರಸಾಧನ	: ಗುರುರಾಜ್ ಮತ್ತು ರತ್ನ ಗುರುರಾಜ್
ಸಂಗೀತ	: ನಾಗೇಂದ್ರಕುಮಾರ್
ಗಾಯನ	: ವಿದುಷಿ ರೋಹಿಣಿ ಸುದಾಮ, ಅನಘ್ ಎಸ್.
ಬೆಳಕು ಮತ್ತು ಸಹನಿರ್ದೇಶನ	: ಚಂದ್ರಪ್ರಭ
ನಿರ್ವಹಣೆ	: ಎಸ್.ಆರ್. ವಿಜಯಾ
ರಚನೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶನ	: ಡಿ. ಶೀಲಾ ಕುಮಾರಿ

ದೃಶ್ಯ ೧

ಸಮಯ : ೧ ಜನವರಿ ೧೯೭೩

ಸ್ಥಳ : ಪಂಜಾಬ್

[ರಂಗದ ಮಧ್ಯೆ ಮಾತ್ರ ಬೆಳಕು. ವೃದ್ಧ ವಿದ್ಯಾವತೀದೇವಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.]

ವಿದ್ಯಾವತಿ : ಇಂದು ನನ್ನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ದಿನ. ಪಂಜಾಬಿನ ಸರ್ಕಾರ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಾರಂಭವನ್ನೇ ಏರ್ಪಡಿಸಿತ್ತು. ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಸೇರಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸಂಸಾರದ ಮೇಲೆ ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಮಹಾಪೂರವನ್ನೇ ಹರಿಸಿದರು. 'ಪಂಜಾಬಿನ ಮಾತೆ' ಎಂದು ನನಗೆ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದರು. (ಹಿನ್ನೆಲೆ ಧ್ವನಿ) ಮೈಂ, ಪಂಜಾಬ್ ಕಾ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ, ಶ್ರೀಮತಿ ವಿದ್ಯಾವತೀಜೀ ಕೋ ಬಡೇ ಸಮ್ಮಾನ್ ಕೆ ಸಾಧ್ 'ಪಂಜಾಬ್ ಕೀ ಮಾತಾ' ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ್ ಕರ್ ರಹಾ ಹೂಂ. ಹಮ್‌ಕೋ, ಪೂರೇ ಪಂಜಾಬ್ ಕೋ, ಪೂರೇ ಭಾರತ್ ಕೋ ಇನ್‌ಪರ್ ಗರ್ವ್ ಹೈ. (ಚಪ್ಪಾಳೆಯ ಸದ್ದು) ಅದೆಷ್ಟು ಹೂವಿನ ಹಾರಗಳು! ನಾನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನನಗೀಗ ಇವುಗಳಿಂದ ನಿಜವಾಗಿ ಸಂತೋಷ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯೇ? (ನಿಟ್ಟುಸಿರು) ಓಹ್, ಹೇಗಿದ್ದ ಹುಡುಗಿ ಹೇಗಾಗಿ ಹೋದೆ? ಎಲ್ಲವೂ ನೆನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ನಡೆದಂತೆ ಕಣ್ಣೆದುರು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಇಂದಿ, ಇಂದಿ ಎಂದಲ್ಲವೆ ನನ್ನನ್ನು ಮನೆಯವರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು? ಪಂಜಾಬಿನ ಹೋಶಿಯಾರಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೊರನ್‌ವಾಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಮುಗ್ಧ ಹುಡುಗಿಯಾಗಿದ್ದೆ ನಾನು.

* * *

ದೃಶ್ಯ ೨

ಸಮಯ : ೧೯೮೭

[ಬಾಲಕಿ ವಿದ್ಯಾವತಿಯ ಮನೆ. ಅವಳ ತಾಯಿ ಒಳಗಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತಾಳೆ.]

ತಾಯಿ : ಇಂದಿ, ಏಯ್ ಇಂದೀ, ಎಲ್ಲಿ ಆಟ ಆಡೋದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೋ ಈ ಹುಡ್ಗಿ? ಇನ್ನೇನು ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷ ತುಂಬುತ್ತಾ ಇದೆ. ತನಗೆ ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ ಜೊತೆ ಮದ್ದೆ ಆಗಿದೆ. ಗಂಡ ಬಂದು ಕರೊಂಡು ಹೋಗೋವರೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಡುಗೆ ಕಲಿಯಬೇಕು ಅನ್ನೋ ವಿಚಾರಾನೇ ತಲೇಲಿಲ್ಲ. ಈ ನನ್ನ

ಮುದ್ದಿನ ಗಿಣಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಬುದ್ಧಿ ಬರುತ್ತೋ, ಆ ದೇವಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ಇಂದೀ, ಬಾರಮ್ಮ ಸಾಕು. ಈವತ್ತು ನಿನ್ ಗಂಡ ಬರತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ.

ವಿದ್ಯಾವತಿ : [ಹೊರಗಿನಿಂದ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಒಳಬಂದು] ಅಯ್ಯೋ, ಅಟ ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ನಿನ್ನ ಕೂಗಾಟ ಕೇಳಲಾರದೆ ಬಂದೆ. ಯಾಕಮ್ಮ ನನ್ನ ಕರೆದೆ?

ತಾಯಿ : ಇಂದಿ, ಇನ್ನೇನು ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಬರಬಹುದು. ಅವರ ಹತ್ರವೂ ಹೀಗೆ ಆಡ್ಬೇಡ.

ವಿದ್ಯಾವತಿ : ಹೋ, ಯಾಕೆ ಬರ್ತಾರೋ ಅವು. ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ನಾನು ಆಡ್ಬೊಂಡು ಇದ್ದೆ. ಅಮ್ಮಾ, ನಂಗೆ ಭಯ ಆಗ್ತಾ ಇದೆ. ಅವು ನನ್ನ ಬಯ್ಯಾರೇನು?

ತಾಯಿ : ಅವು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾಕೆ ಬಯ್ಯಾರೆ? ಬಂಗಾರ, ಬಂಗಾರದ ಗೊಂಬೆ ನೀನು. ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಇದೀಯಾ ಹೇಳು?

ವಿದ್ಯಾವತಿ : ಅಯ್ಯೋ ಅಮ್ಮಾ, ನಿಂಗೆ ಮರು ಹೋಗಿದೆ ಬಿಡು. ಅವರು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಬಂದಿದ್ದು ಅಲ್ಲಾ? ಆಗ ಮುಂದಿನ ಬಾರಿ ಬರೋವರೆ ನಾನು ಓದು-ಬರಹ ಕಲೀಲೇಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲಾ? ಆದ್ರೆ ನಂಗೆ ಅ ಆ ಇ ಈ ಕೂಡ ಬರೆಯಕ್ಕೆ ಬರಲ್ಲ. ಈಗ ಕೇಳಿದ್ರೆ ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಅವರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಕೋಪ. ಹಾ, ಹೊಳೇತು, ನಾನು ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡುಬಿಡ್ಲಾ?

ತಾಯಿ : ಏ ಹುಡ್ಗೀ, ಯಾಕೆ ಹೆದರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯಾ? ನಾವೆಲ್ಲಾ ಇದೀವಲ್ಲ. (ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ ಶಬ್ದ. ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ ಒಳಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.)

ಓಹ್, ನೋಡು ಅಳಿಯಂದು ಬರ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಹಾ, ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ.

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ಅತ್ತೆ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾರಾ?

ತಾಯಿ : ಹೂಂ, ಎಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀವಿ. ಬನ್ನಿ, ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ. ಇಂದಿ ನೀವು ಬರ್ತೀರಿ ಅಂತ ಬೆಳಗ್ಗೆಯಿಂದ ಕಾಯ್ತಾ ಮನೇಲೇ ಇದ್ದಾಳೆ. ಅಂದ ಹಾಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೇಲಿ ಎಲ್ಲೂ ಹೇಗಿದ್ದಾರೆ? (ಇಂದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು) ಬಾಯಾರಿಕೆಗೆ ಲಸ್ಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಇಂದಿ.

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ನಮ್ಮ ಮನೇಲಿ ಎಲ್ಲೂ ಸದಾ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇರ್ತಾರೆ. ಅದು ಒಳ್ಳೇದು ಅಲ್ಲಾ ಅತ್ತೆ.

ತಾಯಿ : ಹೌದೌದು ಕಣಪ್ಪಾ, ನೋಡೀ, ಇಂದಿಗಂತೂ ಸದಾ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ನೆನಪು. ಏನಾದ್ರೂ ಹೇಳ್ತಾನೇ ಇರ್ತಾಳೆ.

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : (ನಗುತ್ತಾ) ನಮ್ಮ ಮನೇಲೂ ಅವಳದ್ದೇ ಮಾತು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳನ್ನು ಜೊತೆಲಿ ಕರೊಂಡು ಹೋಗೋಣ ಅಂತ ಬಂದೆ.

ತಾಯಿ : ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆದಾಯ್ತು. ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಊಟ, ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿ, ಆಯಾಸ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳಿ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಂದಿ ಅಪ್ಪ ಕೂಡ ಬರಾರೆ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತಾಡಿ ನೀವಿಬ್ಬೂ ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿ.

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ಆಯ್ತು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ತಗೊಂಡು ಹೋದರಾಯ್ತು. ಹಾ, ಅಂದ್ಹಾಗೆ ಇಂದಿಗೆ ಈಗ ಓದು ಬರಹ ಬರುತ್ತೆ ತಾನೆ? ಅವಳು ಮೊದಲೇ ಕಲಿತಿದ್ದೆ ಆವಾಗ್ಗೆ ಕರೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಈಗ ಸಮಾಜ ನಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾಗಿದೆ ಅತ್ತೆ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯ. ವಿದ್ಯೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದೆ ತೊಂದರೆ ಬಂದಾಗ ಎದುರಿಸೋದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಆಗುತ್ತೆ.

ತಾಯಿ : (ದೇಶಾವರಿ ನಗೆ ನಗುತ್ತಾ) ಅಲ್ಲಾ, ಚೆನ್ನದಂಥ ನೀವೇ ಗಂಡನಾಗಿ ಇರೋವಾಗ ಇಂದಿಗೆ ಯಾವುದರ ಭಯ ಹೇಳಿ? ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳೇನು ಹೊರಗೆ ದುಡಿಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತೇ? ಹಾ, ಅಂದ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಇಂದಿ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡ್ತಾಳೆ. ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸೋದು ಅವಳೇ. ನೀವು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಿಲ್ಲ.

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ಛೇ ಛೇ, ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದು. ನನಗ್ಯಾಕೋ ಅನುಮಾನ. ಇಂದಿ ಓದಲು ಕಲಿತಿದ್ದಾಳಾ, ಇಲ್ಲಾ ಅಂತ. (ಕೋಪದಿಂದ) ನಿಜ ಹೇಳಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಾನೇ ನಾವು ಅವಳನ್ನು ಇಷ್ಟು ದಿನ ಕರೊಂಡು ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ತಾಯಿ : ಕೋಪ ಮಾಡ್ಕೋಬೇಡಿಷ್ಟಾ, ಏನ್ ಮಾಡೋಣ? ಅವಳ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಓದು ಬದ್ಧಿಲ್ಲವೇನೋ. ಇದು ಅಂಥ ದೊಡ್ಡ ಕೊರತೆ ಅನ್ನಿಸದ ಹಾಗೆ ಇಂದಿ ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡ್ಕೊಳ್ತಾಳೆ. ಇದೊಂದು ತಪ್ಪನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ಹಾಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಹುಡುಗೀನ ಕರೊಂಡು ಹೋಗಿ.

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ದಯವಿಟ್ಟು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಅತ್ತೆ. ನಾನು ಇವಳನ್ನು ಖಂಡಿತಾ ಕರೊಂಡು ಹೋಗಲಾರೆ. ಓದು ಬರಹ ಬಾರದ ಹುಡುಗಿ ನನಗಂತೂ ಖಂಡಿತಾ ಬೇಡಾ. ನೀವು ಇಷ್ಟರವರೆಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿರೀರಿ, ಕಲಿರೀರಿ ಅನ್ನೋ ಭರವಸೆಯಿಂದ ನಾನು ಬಂದೆ. ನಿಮ್ಮ ಮುದ್ದಿನ ಮಗ್ಗು ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರವೇ ಇರಲಿ. ನಾನೀಗಲೇ ಹೊರಟೆ.

ತಾಯಿ : ಅಯ್ಯೋ, ದಯವಿಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಂತೊಳ್ಳಿ. ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತೋರು ಸಾವು, ಕೈ ಮುಗಿತೀನಿ. ನಿಮ್ಮ ಮಾವನವರು ಇನ್ನೇನು ಬಂದುಬಿಡ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಊಟ ಆದ್ರೂ ಮಾಡಿ.

ಕಿಶನ್ ನಿಂಗ್ : ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಕವಡೆ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಇರದಿದ್ದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಒಂದು ಕ್ಷಣಾನೂ ಇಲ್ಲಿಲಾರೇ. ಇನ್ನು ಊಟ ಮಾಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಏರ್ಯ ಇಂದಿ, ಕೊನೆಯ ಬಾರಿ ಎಚ್ಚರಿಸ್ತಾ ಇದೀನಿ. ನೀನು ಓದು ಕಲಿತ ಮೇಲೆ ನೀನಾಗೇ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕು. ನಾನು ಮತ್ತೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ತಿಳೀತೇ? ನಾನು ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಠಿಣವಾಗಿದೀನಿ ಅಂತ ಮುಂದೆ ನಿಂಗೇ ತಿಳಿಯುತ್ತೆ. ಬರ್ತೀನಿ. (ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.)

ವಿದ್ಯಾವತಿ : (ಅಳುತ್ತಾ) ಅಮ್ಮಾ, ಅವರು ಮತ್ತೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬರಲ್ವಾ? ವಿದ್ಯಾವತಿ ಅನ್ನೋ ಹೆಸರು ಮಾತ್ರ ನನಗಿದೆ. ಯಾರು ಇಟ್ಟರಮ್ಮ ನನಗೆ ಈ ಹೆಸರು? ಈ ವಿದ್ಯೆ ನನ್ನ ತಲೆಗೆ ಹತ್ತೋಲ್ಲಲ್ಲ. ಏನ್ನಾಡ್ಲಿ? ಇದಿಲ್ಲೆ ಬದುಕು ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ವಾ?

ತಾಯಿ : ಬದುಕುಕುದು ಮಗೂ. ನೋಡು, ನಾನು ಬದುಕಿಲ್ವಾ ಹಾಗೆ. ಆಟಕ್ಕುಂಟು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಏನ್ ಮೋಸ ಮಾಡಿದರೂ ತಿಳಿಯಲ್ಲ. ಯಾರೂ ನನ್ನ ಸಲಹೆ ಕೇಳೋದಿಲ್ಲ. ಇವಳಿಗೇನು ಗೊತ್ತು, ಪೆದ್ದಿ ಎಂದು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕಾರೆ. ಇದು ಬದುಕಲ್ಲ ಮಗೂ, ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಸರಿಯಾಗೇ ಹೇಳಿದಾನೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಅವನೇ ನಿನ್ನ ಜೀವನ ಚೆನ್ನಾಗಿರಲಿ ಅಂತ ಬಯಸಿದ್ದಾನೆ, ನಾವಲ್ಲ.

ವಿದ್ಯಾವತಿ : ಅಮ್ಮಾ, ಸರಿ, ಹಾಗಾದ್ರೆ ನಾನು ಇಂದಿನಿಂದ ಕಷ್ಟವಟ್ಟು ಕಲೀತೀನಿ. ಅವಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ತಕ್ಕ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸ್ತೀನಿ.

ತಾಯಿ : ಆಗ್ಲಿ ಮಗೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಗಂಡ ಸಿಗೋದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಅದೃಷ್ಟವಂತೆ. ನಿಂಗೆ ಒಳ್ಳೇದಾಗಲಿ.

ದೃಶ್ಯ ೩

೧೩ ಏಪ್ರಿಲ್ ೧೯೧೯

(ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ಅಮೃತನರದ ಜಲಿಯನ್ ವಾಲಾ ಬಾಗ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನೆ. ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಅನೇಕ ಜನರ ಆಗಮನ, ಮಾತುಕತೆ, ಸಡಗರ)

ಮುಖಂಡ : [ಬರುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾ] ಬನ್ನಿ, ಬನ್ನಿ. ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ. ತಾಯೀ, ನೀವೂ ಬನ್ನಿ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಆರೋಗ್ಯ ತಾನೇ?

ಒಬ್ಬಳು : ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನೋಡಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿರೋ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಬರಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಹಾಗೆಯೇ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ.

[ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಸಾರದ ಸದಸ್ಯರು ಬರುತ್ತಾರೆ.]

ಮುಖಂಡ : ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷ. ನೋಡಿ ತಾಯೀ, ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರು ಈಗ ಬಂದರು. ಸಭೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗೋವರೆಗೆ ಅವರ ಜೊತೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಇರಬಹುದು.

ಒಬ್ಬ : ನಮ್ಮ ಸಿಖ್ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಈವತ್ತು ಪವಿತ್ರ ಬೈಸಾಖಿ ದಿನ. ಈವತ್ತು ನಾವು ಎಲ್ಲೂ ಸೇರಾ ಇರೋದು ಸಂತೋಷ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ : ಹೌದು. ಹಬ್ಬದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಂಧುಗಳು, ಸ್ನೇಹಿತರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರೀವಿ. ಸುಖ-ದುಃಖ ಹಂಚೋತೀವಿ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ : ನಾವು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರೋಕೆ ಬೇರೆ ಏನಾದ್ರೂ ಕಾರಣ ಇದ್ಯಾ?

ಒಬ್ಬ : ಸ್ವಲ್ಪ ಇರಿ, ಅವೇ ಹೇಳಾರೆ.

ಒಬ್ಬಳು : ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಜೈಲಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ರಲ್ಲಾ, ಏನಾಯ್ತು? ಬಿಡುಗಡೆ ಆಯ್ತಾ?

ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು : ಇಲ್ಲಾವ್ವು, ಇನ್ನೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ನೋಡ್ಬೇಕು.

ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು : ನಮ್ಮ ಮನೆಯವರನ್ನು ಏನೂ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸೆ ಪೊಲೀಸೋರು ಬಂದು ಅರೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಿ, ಕರ್ಕೊಂಡು ಹೋದ್ದು. ಈಗ ಯಾವ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಅನ್ನೋದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಒಬ್ಬಳು : ಚಿಂತೆ ಮಾಡ್ಬೇಡಿ, ಒಳ್ಳೆ ದಿನ ಖಂಡಿತಾ ಬರುತ್ತೆ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು : ನಿನ್ನ ಮಾತು ಸತ್ಯ ಆಗ್ಲಿ. ಆಗ ಊರಿಗೆಲ್ಲಾ ಸಿಹಿ ಹಂಚ್ಬೇನಿ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು : ನಾನೂ ಅಷ್ಟೇ. ಹಾಗೇ ಮಾಡ್ಬೇನಿ.

ಒಬ್ಬಳು : ಹಾಗಾದ್ರೆ ನಂಗೆ ಎರಡೆರಡು ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿಗಳು! ಆಹಾ! (ಅವರು ನಗುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಮಕ್ಕಳು ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ)

ಮುಖಂಡ : ಗಲಾಟೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ. ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಮನ ಇಟ್ಟು ಕೇಳಿ [ಮುಖಂಡನತ್ತ ಮುಖಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ನಿಶ್ಚಬ್ದದಿಂದ ಕೂರುತ್ತಾರೆ.]

ಮುಖಂಡ : ಗೆಳೆಯರೇ, ತಾಯಂದಿರೇ, ಇಂದು ಬೈಸಾವಿ ಹಬ್ಬದ ಸಂಭ್ರಮ ಆಚರಿಸೋಕೆ ನಾವು ಸೇರಿದೀವಿ. ಯಾರಿಗೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವ ದುರುದ್ದೇಶವಿಲ್ಲ, ಕಾನೂನನ್ನು ಪ್ರಕ್ಷಿಸಲು ಸೇರಿಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಭಟನೆಲು ಸೇರಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ರಾಲಟ್ ಆಕ್ಟ್ ಜಾರಿಮಾಡುವ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಿ. ನಮ್ಮ ನಾಯಕರಿಗೆ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ನೀಡದಿರಲಿ ಎಂದು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಮನವಿ ಮಾಡಲು ಸೇರಿದ್ದೇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು ತಿಳಿಸಿ.

[ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ, ಆಗ ಪೋಲಿಸರ ಆಗಮನ. 'ಪೊಸಿಷನ್, ಲೋಡ್, ಫೈರ್' ಎಂದು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಾಗ ಬಿದ್ದ ಪೋಲೀಸರ ಗುಂಡೇಟುಗಳಿಂದ ಜನರು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಎತ್ತರದ ಗೋಡೆ ಹತ್ತಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಪೋಲೀಸರು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಬಾಲಕ ಭಗತ್ ಸಿಂಗ್ ಕೋಪ ಮತ್ತು ವೃಥೆಯಿಂದ ಏನು ಮಾಡಲೂ ತೋಚದೆ ತನ್ನ ಬ್ಯಾಗಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಶಾಯಿ ಬಾಟಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶಾಯಿಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿ ಹುತಾತ್ಮರಾದವರ ರಕ್ತವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು 'ಭಾರತ್ ಮಾತಾ ಕೀ ಜೈ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.]

* * *

ದೃಶ್ಯ ೪

(ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ ಮನೆ. ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಾನೆ.)

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ಇಂದಿ, ಇಂದೀ, ಬಾ ಇಲ್ಲಿ, ನಿನಗೆ ಏನು ತಂದಿದ್ದೀನಿ ನೋಡ್ಲಿ.

ವಿದ್ಯಾವತಿ : [ಒಳಗಿನಿಂದ] ಬಂದೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೀರಿ. ಅಡುಗೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀನಿ.

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ಮೊದಲು ಬಾ ಇಲ್ಲಿ. ಆರಾಮವಾಗಿ ಕೂತ್ಕೋ. ಎಲ್ಲಿ, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕೈ ಕೊಡು ನೋಡೋಣ.

ವಿದ್ಯಾವತಿ : ಇದೇನಿದು, ತಮಾಷೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇದೀರಾ? ಯಾರಾದ್ರೂ ನೋಡಿದ್ದೆ....

[ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕೈ ಮುಂದೆ ಚಾಚುತ್ತಾಳೆ]

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ನೋಡ್ಲಿ ಬಿಡು. (ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಡವೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಇಟ್ಟು) ಹಾ, ಈಗ ಕಣ್ಣು ತೆಗೆದು ನೋಡು ಈ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು.

ವಿದ್ಯಾವತಿ : (ಕಣ್ಣೆರೆದು) ಓಹ್, ಒಡವೆಗಳು! ಇವು ನನಗೆ ತಾನೆ?

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : (ನಗುತ್ತಾ) ಮತ್ತಾರಿಗೆ? ಬರಬೇಕಾಗಿದ್ದ ದುಡ್ಡು ಬಂತು. ನಿನಗೆ ಋಷಿ

ಆಗ್ನೀಂಥ ಹೇಳದೆ ತಂದೆ. ಹಾ, ಈಗ ಹೇಳು, ನಿಂಗೆ ಈ ಒಡವೆಗಳು ಇಷ್ಟ ಆಯ್ತಾ?

ವಿದ್ಯಾವತಿ : ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ. ನನಗೆ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆಸೆ ಇತ್ತು. ಆದ್ರೆ ಕೇಳೋದು ಹೇಗೆ ಅಂತ..

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ನಂಗೂ ಗೊತ್ತಾಗ್ತಾ ಇತ್ತು ಇಂದಿ. ಆದ್ರೆ ನಿಂಗೆ ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಅರ್ಥ ಆಗಿತ್ತಲ್ತಾ? ಒಟ್ಟು ಐದು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು, ಮೂರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು. ದೊಡ್ಡ ಸಂಸಾರ. ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಇಡೀ ಸಂಸಾರದವರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ, ಪದೇ ಪದೇ ಜೈಲುವಾಸ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೇನೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಟ್ಟುತ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ವಿದ್ಯಾವತಿ : ಅದೂ ಸರಿ, ಮಕ್ಕಳು ಅಂದ್ರಿ. ಹಳೆ ನೆನಪಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡ ಮಗ ಭಗತ್ ಸಿಂಗ್ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ೧೯೦೭ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ತಾ? ಆಗ ತಾನೆ ನೀವೂ ಜೈಲಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಿದ್ದಿ. ಅದೃಷ್ಟದ ಮಗ ಅಂತ ಅವನ ಅಜ್ಜಿ ಭಾಸ್‌ವಾಲಾ ಅಂತ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದು. ಕೆಲವು ದಿನ ಅದೆಷ್ಟು ಸುಖವಾಗಿದ್ದೆವು! ಅಲ್ಲವಾ?

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ಅಷ್ಟೇ, ಕೆಲವೇ ದಿನ. ನಾನು ಮತ್ತೆ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋದೆ. ಒಬ್ಬ ತಮ್ಮ ಗಡಿಪಾರು ಶಿಕ್ಷೆ ಆನುಭವಿಸಲು ದೂರ ಹೋದ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ತಮ್ಮ ಜೈಲಿನ ಕ್ರೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದ. ನಾನು.. ಕೆಲ್ಸ ಕಳೊಂಡೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮನ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿದೆ. ಕಷ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕಷ್ಟದ ಬಿರುಮಳೆ, ಓಹ್.

ವಿದ್ಯಾವತಿ : ಆಗ ನಿಮಗೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ ನಾನು ಬಂದೆ. ಮನೆಗೆ ಬಲವಾಗಿ ಕುಲ್ವೀರ್, ಕುಲ್ತಾರ್, ರಣಬೀರ್, ರಾಜೇಂದರ್ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಬೆಳಕಾಗಿ ಅಮರ್‌ಕೌರ್, ಸುಮಿತ್ರಾ, ಶಕುಂತಲಾ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ನಾಕಷ್ಟು ಸಂತೋಷವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇವೆ. ಅದನ್ನು ನೆನಪಿಡಿ ಸಾಹೇಬ್ರೇ.

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ಹೌದು. ಲಾಹೋರ್‌ಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಹಣಕಾಸಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಹೋರಾಡಕ್ಕೆ ಮನ ಕುಣಿಯುತ್ತೆ ಇಂದಿ.

ವಿದ್ಯಾವತಿ : ಅದು ಸಹಜವೇ ಅನ್ನಿ. ನಿಮ್ಮ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬವೇ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾಗಿದೆ. ಪಂಚಾಬಿನ ಯುವಕರು ದೇಶಭಕ್ತರು. ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಸಹ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧ.

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ಬೇಡ, ತ್ಯಾಗ ಅನ್ನೋ ಮಾತಾಡಬೇಡ ಇಂದಿ. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಖಂಡಿತಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ. ಇದು ನನ್ನ ಅಸೆಯೂ ಹೌದು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಅವರ ಬಲಿದಾನ.. ಎಂದಿಗೂ ಬೇಡ.

ವಿದ್ಯಾವತಿ : ಹೌದು, ತಪ್ಪಾಯ್ತು. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಗಬೇಕು. ನಾವು ಭಾರತೀಯರು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಬೇಕು. ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಧ್ವಜ ಮುಗಿಲಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡಬೇಕು. ನಾವದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು.

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ಇಂದಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಹೆಮ್ಮೆ. ನಾಲ್ಕು ಕಲಿಯಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸತಾಯಿಸಿದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಳ್ಳಿಹುಡುಗಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ಈಗ... ದೇಶದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯೋ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದ್ದೀಯ.

ವಿದ್ಯಾವತಿ : ಇದಕ್ಕೆ ನೀವೇ ಕಾರಣ. ಅಂದು ನಿಮ್ಮ ಒತ್ತಾಯ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಬೇಸರ ತಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ವಿದ್ಯೆಯ ಫಲ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ.

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ಯಾವಾಗಲೂ ಅಷ್ಟೇ ಇಂದಿ. ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲ ಸಿಗಬೇಕಾದರೆ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಶ್ರಮಿಸಲೇಬೇಕು. ನೋಡು, ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಉತ್ತಮ ಭಾರತೀಯರು ಅನಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ದೊಡ್ಡದೇ.

ವಿದ್ಯಾವತಿ : ಅದನ್ನು ಹೊರಲು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡ್ತೀನಿ. ಈಗಾಗಲೇ ಹುಡುಗ ಭಗತ್ ನಿಮ್ಮ ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ. ಸದಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಗುನುಗುನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ನಿಮಗೆ ತಕ್ಕ ಮಗ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದ್ರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇ ಇಲ್ಲ. ಶಾಲೆಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಗುರುಗಳಿಗೂ ಅವನು ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು, ಗೊತ್ತಾ ನಿಮಗೆ? ಬರೀ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಯ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಅವನಿಗೆ ಸ್ನೇಹ. ಹಳ್ಳಿಲ್ಲದ್ದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಏನಾಯಿತು ಗೊತ್ತಾ?

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ಅರೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದೆ ತಾನೆ ತಿಳಿಯೋದು?

ವಿದ್ಯಾವತಿ : ಕೇಳಲು ಸಾಹೇಬ್‌ಗೆ ಸಮಯ ಇರಬೇಕಲ್ಲ. ಆ ಮುದುಕ ದರ್ಜಿಯಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ, ಅವರು ಭಗತ್‌ನ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊಲಿದು ಕೊಟ್ಟು ಹೋದರು. ಆಗ ನಾನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. 'ಯಾರು ತಂದಿದ್ದು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ, 'ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ' ಎಂದ ಭಗತ್. ಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅವನ ಗೆಳೆಯರಂತೆ.

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮನಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ಅವನ ಹುಟ್ಟುಗುಣ. ಅವನು ಸಣ್ಣವನಿರುವಾಗ ಅವನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮಂದಿರ ಸಂಕಟವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ,

'ಅಳಬೇಡಿ. ನಾನು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ, ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಓಡಿಸಿ, ಬಿಕ್ಕಪ್ಪಂದಿರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆತರುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಲ್ಲ? ಆಗ ನಗುತ್ತಿದ್ದವು ಎಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ನೋವೆಲ್ಲಾ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಮರೆತುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

ವಿದ್ಯಾವತಿ : ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಅವನು ಮಾಡಿದ್ದೇನು? ಆಗ ತಾನೇ ಜಲಿಯಸ್ ಪಾಲಾ ಬಾಗ್ ದುರ್ಘಟನೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಶಾಲೆಗೆಂದು ಹೋಗಿದ್ದ ಭಗತ್ ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಅದೆಷ್ಟು ಗಾಬರಿಯಾಗಿದ್ದೆ? ಅವನು ನೇರ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ. ಆ ನೂತನುಗ್ಗಲಿನಲ್ಲೂ ಮುಗ್ಧರ ರಕ್ತದ ಕಲೆಗಳಿದ್ದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಾಟಲಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ. ಹಸಿವಿನ ಪರಿವೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಆ ಮಣ್ಣಿಗೆ ವಂದಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದ. ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡ್ರೆ ಈಗಲೂ ಮನಸ್ಸು ಝುಂ ಅನ್ನುತ್ತೆ.

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ಅವನು ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ಹೋರಾಟಗಾರ ಆಗ್ತಾನೆ. ಇಂದಿ, ಈಗಾಗಲೇ ಅವನು ಬರಿ ಖಾದಿ ವಸ್ತ್ರ ತೊಡ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ ಅಲ್ಲಾ? ಅಲ್ಲದೆ ವಿದೇಶಿ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಸುಡೋ ಪರಿಪಾಟವೂ ಇದೆಯಲ್ಲಾ? ಒಬ್ಬ ತಂದೆಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಾ ಹೆಮ್ಮೆ ಮತ್ತೇನಿದೆ? ಅರೆ ಇಂದಿ, ನೋಡು, ನಮ್ಮ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸದ್ಯದ ಋಷಿಯನ್ನೇ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆವಲ್ಲಾ. ಎಲ್ಲಿ ಈ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಹಾಕೋ ನೋಡೋಣ.

ವಿದ್ಯಾವತಿ : ಆಗಲಿ, (ಧರಿಸಿ) ನೋಡಿ, ಈಗ ಹೇಗೆ ಕಾಣ್ತೀನಿ?

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ಇಂದಿ, ನೀನು ಈ ಮನೆಯ, ಮನದ ಸೌಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ.

ವಿದ್ಯಾವತಿ : ಸಾಕು ಬಿಡಿ, ಹೊಗಳಿ ಹೊಗಳಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೇರಿಸಬೇಡಿ. ಆಮೇಲೆ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿಬಿಟ್ಟೀರಿ, ಜೋಕೆ. (ನಗುತ್ತಾ) ನಾನಿನ್ನು ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೊರಡಲೇ ಸಾಹುಕಾರ್ರೇ? ಇನ್ನೇನು ಮಕ್ಕಳು ಹಸಿವೆಂದು ಮನೆಗೆ ದಾಳಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ.

ಕಿಶನ್ ಸಿಂಗ್ : ಅವು ಬರೋದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯ ಇದೆ. ಇಂದಿ, ಈವತ್ತು ತುಂಬ ಋಷಿಯಾಗಿದೀನಿ. ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ಅಷ್ಟೆ, ಬಾ, ಇಲ್ಲಿ ಕೂತ್ನೋ.

ವಿದ್ಯಾವತಿ : ಅಲ್ಲಾ, ಏನಾಗಿದೆ ನಿಮ್ಮ? ನಂಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗ್ತಾ ಇದೆ.

[ಇಬ್ಬರೂ ನೋಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ರಂಗದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಯುವಜೋಡಿಯ ಭಾಂಗ್ರಾ ನೃತ್ಯ.]